

Комратский Государственный университет
Научно-исследовательский центр «Прогресс»
Международный конкурс студенческих научно-исследовательских работ
по экономике
март – июнь 2018

ZGARBUR IULIANA, masterandă an. 1, specialitatea
Finanțe și control în sectorul agroalimentar, Facultatea
Economie, Conducător științific **COLESNIC**
MARIANA lect. univ.,
MOCANU NATALIA, dr. hab., conf. univ
Universitatea Agrară de Stat din Moldova

**ESTIMAREA PORTOFOLIULUI DE CREDITE AL BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” SA ÎN
CONDIȚIILE ACTUALE**

În economia de piață raporturile de credit sunt considerabile, în dimensiunile lor și multiple în varietatea lor. Criteriile care determină delimitarea principalelor tipuri de credit sunt: persoana creditorului; modalitatea specifică de formare și utilizare a capitalurilor disponibile; persoana debitorului; dimensiunile și dinamica necesităților debitorului și modul de folosire a capitalurilor împrumutului;

Комратский Государственный университет
Научно-исследовательский центр «Прогресс»
Международный конкурс студенческих научно-исследовательских работ
по экономике
март - июнь 2018

obiectul creditului și sfera de utilizare; duratele de constituire a capitalului disponibil și de utilizare de către împrumutați.

Privite din acest punct de vedere raporturile de credit s-au cristalizat de-a lungul vremii, în cinci sfere principale. Creditul bancar cuprinde o sferă largă de raporturi angajând modalități diferite pe termen scurt și pe termen mijlociu și lung, privind operații bazate pe înscrisuri sau fără, garantate sau negarantate, în fiecare caz în parte sau în cadrul unui acord general, etc. În raporturile de credit cu banca se pot angaja și persoane care în acest cadru nu au calitatea de agenți economici.

Din acest punct de vedere, cea mai importantă atribuție a *autorităților de supraveghere bancară* este *verificarea și analiza calității portofoliului de credite*, pentru că calitatea redusă a creditelor constituie o normă principală ce cauzează falimentul băncii. Eficiența supravegherii bancare efectuate de către BC „Moldova-Agroindbank” SA și gestionarea riscurilor aferente acestei activități poate fi evaluată prin intermediul rezultatelor obținute și a capacității de asigurare a stabilității financiare. În acest context, considerăm că este oportun să evaluăm calitatea activelor din cadrul Băncii pe parcursul anilor 2015-2017.

Tabelul 1. Structura și valoarea activelor bancareale BC „Moldova-Agroindbank” SA pentru perioada anilor 2015-2017, mln lei

Indicatorii	2015		2016		2017	
	mln lei	%	mln lei	%	mln lei	%
Numerar și echivalente de numerar	5483	30,08	7028	35,59	8348	37,62
Active financiare disponibile pentru vânzare	222	1,22	234	1,19	1495	6,74
Împrumuturi și creanțe	11561	63,42	10821	54,80	11016	49,64
Investiții păstrate pînă la scadență	412	2,26	644	3,26	295	1,33
Imobilizări corporale	406	2,23	816	4,13	856	3,86
Imobilizări necorporale	58	0,32	63	0,32	59	0,27
Alte active	88	0,48	140	0,71	124	0,56
Total active	18230	100	19746	100	22193	100

Sursa: elaborat de autor în baza bilanțului contabilă BC „Moldova-Agroindbank” SA, pentru anii 2015-2017

Conform datelor tabelului 1 am estimat că *principalul gen de activitate* al BC „Moldova-Agroindbank” SA este *creditarea*. Deci, din punctul de vedere al asigurării *supravegherii bancare prudentiale eficiente* este necesar să *acordăm o atenție* deosebită activității de creditare anume prin monitorizarea și supravegherea minuțioasă a acesteia, în vederea diminuării riscurilor aferente și asigurării unei bune calități a *portofoliului creditar*.

Dacă vorbim despre activitatea de creditare a băncii BC „Moldova-Agroindbank” SA în cifre menționăm că pe parcursul anului 2017 BC „Moldova-Agroindbank” SA a finanțat sectorul real al economiei și persoanele fizice cu credite noi în valoare totală de 10 miliarde de lei. Cele mai multe credite au fost acordate întreprinderilor din sectorul comercial cu o pondere de 29,5 % în portofoliul de credite acordate, în sectorul de consum – 17,1 %, în industria alimentară – 19,2 %, în agricultură – 7,6%, în transporturi și telecomunicații – 5,5%.

De asemenea, în scopul evaluării calității portofoliului creditar este binevenită analiza indicatorului „ponderea creditelor neperformante în total portofoliul de credite”, deoarece anume creditele neperformante în ascensiune sunt un indicator ce demonstrează că activitatea Băncii este afectată de evoluțiile negative din economia națională. Așadar, pe parcursul perioadei 2015 - 2017 creditele neperformante în valoare absolută s-au majorat cu 40 mln lei însumând 1267 mln lei.

Комратский Государственный университет
Научно-исследовательский центр «Прогресс»
Международный конкурс студенческих научно-исследовательских работ
по экономике
март – июнь 2018

Tabelul 2. Concentrația portofoliului de credite al BC „Moldova Agroindbank” SA pe principalele sectoare economice pentru perioada anilor 2015-2017, mln. lei

Tipul creditelor	31.12.15	31.12.16	31.12.17	Ponderea în total sold creditar%		
				2015	2016	2017
Soldul total al creditelor menționate	10471	9833	10137	100	100	100
Credite acordate agriculturii	1015	804	766	9,7	8,2	7,6
Credite acordate industriei alimentare	1525	1724	1949	14,6	17,5	19,2
Credite acordate în domeniul construcțiilor	162	127	115	1,5	1,3	1,1
Credite de consum	1479	1475	1737	14,1	15,0	17,1
Credite acordate industriei productive	978	901	801	9,3	9,2	7,9
Credite acordate comerțului	3483	2967	2986	33,3	30,2	29,5
Credite acordate pentru procurarea/construcția imobilului	555	556	703	5,3	5,7	6,9
Credite acordate în domeniul transport, telecomunicații și dezvoltarea rețelei	758	684	554	7,2	7,0	5,5
Credite acordate în domeniul prestării serviciilor	121	110	78	1,2	1,1	0,8
Credite acordate altor domenii	395	485	448	3,8	4,9	4,4

Sursa: Elaborat de autor în baza <http://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB12.xhtml>

Astfel, reieșind din datele prezentate în figura 1 constatăm că în perioada 2015-2017 activitatea de creditare a înregistrat tendințe mai puțin pozitive, pe parcursul perioadei 2016-2017 atestăm o înrăutățire a calității portofoliului de credite înregistrând o majorare până la 12,15% în anul 2016, cel mai mare nivel din perioada de referință, și o valoare de 11,52% în perioada anului 2017. Astfel, constatăm că perioada anului 2016 a înregistrat cea mai redusă calitate a portofoliului de credite din cauza imposibilității achitării creditelor de către unii debitori și a dificultăților întâmpinate de Bancă la colectarea datoriilor acestora. În valoare absolută suma creditelor neperformante a constituit pentru anul 2017 - 1268 mln. lei.

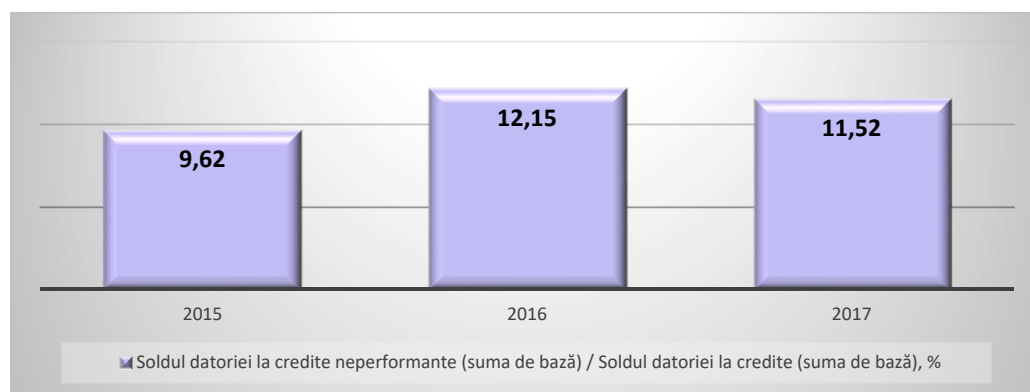

Figura 1. Dinamica ponderii creditelor neperformante în total portofoliul de credite al BC „Moldova-Agroindbank” SA pentru perioada 2015-2017, %

Sursa: Elaborată de autor în baza informației privind activitatea financiară a BC „Moldova-Agroindbank” SA, pentru anii 2015-2017

Комратский Государственный университет
 Научно-исследовательский центр «Прогресс»
 Международный конкурс студенческих научно-исследовательских работ
 по экономике
 март - июнь 2018

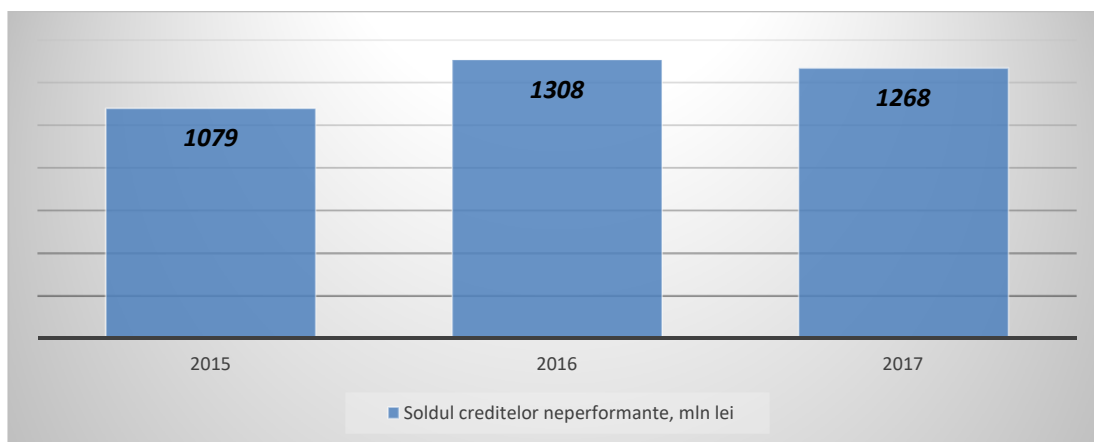

Figura 2. Dinamica soldului la credite neperformante din cadrul BC„Moldova-Agroindbank”SA pentru perioada 2015-2017, mln lei

Sursa: Elaborată de autor în baza <http://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB1.xhtml>

Împrumuturile de consum ale populației au atins un nou vârf, volumul total al portofoliului acestui tip de credite pe sistem fiind de 4,1 mlrd. lei dintre care cca 1,7 mlrd. lei a revenit BC„Moldova-Agroindbank”SA. Creditele de consum au devenit principalul motor în accelerarea finanțării necesităților populației fiind și cele mai calitative active cu un volum nesemnificativ de împrumuturi dubioase și compromise.

Deci, majorarea volumului de credite este un indicator pozitiv ce demonstrează dorința potențialilor debitori de a contracta niște sume de bani de la Bancă. De aceea, literatura de specialitate divizează totalitatea clienților în două mari categorii:

- ☞ Clienții comerciali;
- ☞ Clienții retail.

Portofoliul creditar al clienților comerciali ai Băncii cuprind companii cu o dezvoltare stabilă, precum și companii cu potențial de creștere din domeniile de bază ale economiei naționale: industria prelucrătoare alimentară și nealimentară comerțul, construcțiile etc.

Tabelul 3. Structura portofoliului de credite aferent clienților comerciali ai BC„Moldova-Agroindbank”SA pentru perioada 2015-2017, mln lei

	Categorია de clientelă	2015	2016	2017	Abateri 2017 (+/-)	
					2015	2016
1	Persoanelor juridice rezidente, inclusiv persoanelor fizice care practica activitate de întreprinzator sau alt tip de activitate	8834	8355	8163	-671	-192
2	Persoanelor juridice nerezidente, inclusiv persoanelor fizice care practica activitate de întreprinzator sau alt tip de activitate	234	223	160	-74	-63
3	Total	9068	8578	8323	-745	-255

Sursa: elaborat de autor în baza BNM [online]. (25.02.18) Disponibil: <http://bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB8.xhtml;jsessionid=4b12754378b9fd7123ed256b6113>

Soldul creditelor acordate de către BC„Moldova-Agroindbank”SA clienților comerciali în anul 2017 a înregistrat o tendință de diminuare față de perioadele similare ale anilor 2015 și 2016 cu 671 mln

Комратский Государственный университет
Научно-исследовательский центр «Прогресс»
Международный конкурс студенческих научно-исследовательских работ
по экономике
март – июнь 2018

lei și cu 192 mln lei. Anul 2015 a fost anul în care s - a înregistrat cea mai mare valoare a creditelor eliberate de BC„Moldova-Agroindbank”SA.

Clienții retail ai băncii BC„Moldova-Agroindbank”SA includ persoanele fizice și întreprinderile mici și mijlocii. Pe parcursul anului 2015-2017 piața produselor și serviciilor destinate acestor categorii de clienți a cunoscut o modificare influențată de impactul evenimentelor din sfera financiară.

Tabelul 4. Structura portofoliului de credite aferent clienților retail ai BC„Moldova-Agroindbank”SA pentru perioada 2014-2016, mii lei

	Categorია de clientă	2015	2016	2017	Abateri 2017 (+/-)	
					2015	2016
1	Persoanelor fizice rezidente	2 156 759	2 195 962	2 624 134	467375	428172
2	Persoanelor fizice nerezidente	22	21	100	78	79
3	Total	2 156 781	2 195 983	2 624 234	467453	428251

Sursa: elaborat de autor în baza BNM [online]. (25.02.18) Disponibil:

<http://bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB8.xhtml;jsessionid=4b12754378b9fd7123ed256b6113>

Pe parcursul anului 2017 ponderea creditelor destinate persoanelor fizice în totalul portofoliului de credit al băncii s-a majorat cu aproximativ 22% și a constituit 2 624 134 mii lei. Această majorare se datorează revizuirii de către Bancă a produselor creditare destinate acestui segment pentru satisfacerea necesităților acestora. În baza datelor prezentate constatăm o dinamică oscilatorie a creditelor eliberate anumitor genuri de activitate care au avut mai mult de suferit în rezultatul crizei economice și financiare.

În pofida înăspririi de către Banca Națională a Moldovei a normativelor pentru datoriile maximele Moldova-Agroindbank a asigurat respectarea cerințelor normative stabilite privind limitarea plafonului expunerilor „mari” și expunerilor persoanelor afiliate. În dependență de varietatea parametrilor (debitorul, destinația, activitatea, termen de acordare) BC„Moldova-Agroindbank”SA acordă următoarele tipuri de credite:

Creditul Multiopțional-Agro (maib.md) - este destinat întreprinderilor individuale, gospodăriilor țărănești, precum și persoanelor fizice care își desfășoară activitatea în agricultură în mod individual.

Scopul - formarea și finanțarea afacerii, în scopuri de consum

Suma: 5.000 - 50.000 lei. Pentru clienții noi pînă la 30.000 lei

Termenul: se stabilește în conformitate cu termenele de producție și comercializare a producției agrigole, dar **nu mai mult de - 24 luni**

Valuta: MDL

Beneficiarii potențiali:

✍ Persoane fizice care practică activitate de întreprinzător (întreprinderi individuale, gospodării țărănești),

✍ Persoane fizice care practică în mod individual activitatea în agricultură.

Experiența de activitate solicitată : minim 12 luni, în domeniul agriculturii

Avantaje:

✍ resursele obținute pot fi utilizate atît pentru crearea și dezvoltarea afacerii, cît și pentru cheltuielile curente ale gospodăriilor agricole deja create.

✍ creditul se acordă fără gaj și fără garanții reale.

✍ **Comision aferente:** Taxa administrativă - gratis; comision unic - 1.5 % din sumă (se include în suma creditului, se încasează la data acordării creditului)

✍ **Creditul Universal-Agro Plus (maib.md)** - este destinat întreprinderilor individuale, gospodăriilor țărănești, precum și persoanelor fizice care își desfășoară activitatea în agricultura în mod individual.

Комратский Государственный университет
Научно-исследовательский центр «Прогресс»
Международный конкурс студенческих научно-исследовательских работ
по экономике
март - июнь 2018

Tabelul 5. Termenii și rata dobânzii percepută pentru Creditul Multioptional-Agro

Mutioptional AGRO	Termenul creditului (luni)				
	6	≤ 12	> 12 ≤ 24	> 24 ≤ 60	> 60 ≤ 120
Rata dobânzii	5%	15,25%	15,75%	x	x

* rata dobânzii se modifică semestrial

Sursa: Adaptat de autor în baza <http://maib.md/ro/credite-pentru-agricultura/>

Scopul: formarea și finanțarea capitalului circulant, inclusiv:

- ✎ pregătirea solului, semințelor, furajului,
- ✎ întreținerea roadei, creșterea și îngrijirea animalelor, păsărilor
- ✎ recoltarea roadei, primirea și prelucrarea producției, efectuarea marketingului, etc.
- ✎ procurarea mecanismelor, mijloacelor de transport, echipamentelor și altor active legate de afacere,
- ✎ construcția, procurarea sau reparația spațiilor aferente afacerii.

Suma - de la **10 mii lei** pînă la **700 mii lei**;

1. suma pînă la **300 mii lei** - **100%** din volumul de vânzări a anului precedent (pentru credite acordate pe un termen de peste un 1 an)
2. în restul cazurilor și pentru suma mai mare de 300 mii lei - **70%** din volumul de vânzări a nului precedent

Termenul de rambursare :

1. maxim 36 luni (pentru capital circulant, și cheltuieli de consum),
2. maxim 60 luni (pentru scopuri investiționale).

Moneda: MDL

Garanții: bunuri imobiliare și/sau mobiliare

Asigurarea creditului:

- ☞ Pentru creditele acordate pînă la **200 mii MDL** nu este obligatoriu gaj sigur cu condiția gajării mijloacelor fixe în mărime nu mai mică de **140 %**.
- ☞ Suplimentar se ia gajul roadei anului viitor în mărime nu mai mică decît suma plății la credit și dobînda care urmează a fi achitate în anul curent.

Beneficiarii potențiali:

1. Persoane juridice (Societăți Comerciale, Cooperative Agricole de Producție),
2. Persoane fizice care practică activitate de întreprinzător (Întreprinderi Individuale, Gospodării Țărănești),
3. Persoane fizice care practică în mod individual activitatea în agricultură. **Experiența de activitate solicitată:** minim 12 luni, în domeniul agriculturii

Resursele Creditului Universal Agro Plus pot fi folosite atît pentru întreținerea, pregătirea și prelucrarea solului, pentru recoltarea roadei, pentru procurarea echipamentelor și utilajelor agricole, pentru achiziția mijloacelor de transport, cît și pentru construcția, procurarea sau reparația spațiilor aferente și pentru finanțarea cheltuielilor de consum ale afacerii

Tabelul 6. Termenii și rata dobânzii percepută pentru Creditul Universal-Agro Plus

Credit Universal AGRO Plus	Termenul creditului (luni)				
	≤ 6	≤ 12	> 12 ≤ 24	> 24 ≤ 60	> 60 ≤ 120
Rata dobânzii	12,5%	13,25%	14%	14,5%	x

*rata dobânzii se modifică semestrial

Sursa: Adaptat de autor în baza <http://maib.md/ro/credite-pentru-agricultura/>

Комратский Государственный университет
Научно-исследовательский центр «Прогресс»
Международный конкурс студенческих научно-исследовательских работ
по экономике
март – июнь 2018

Comisione aferente: Comision Unic - 1.5 % din suma (*se include în suma creditului, se încasează la data acordării creditului*)

Programul PNAET: Program Național de Abilitare Economică a Tinerilor (maib.md)

Scopul creditului: Pentru finanțarea și facilitarea implicării tinerilor în activitatea antreprenorială în sectorul rural.

Finanțarea investițiilor necesare pentru susținerea necesităților de dezvoltare/extindere a afacerii și anume: cumpărarea, transportarea, instalarea echipamentului, instruirea personalului, asigurarea pe durata transportării și după caz, inspectia.

Suma creditului

Suma minimă - 30 000 lei

Suma maximă - 300 000 lei, suma creditului este divizată în 2 părți :

▣ porțiunea de credit- 60%

▣ porțiunea de grant investițional – 40 %

Grantul investițional este partea nerambursabilă a sub-împrumutului.

Debitorul are dreptul să beneficieze de sub-împrumut cu porțiune de grant numai o singură dată.

În cazul încălcării de către debitor a condițiilor de creditare sau utilizării incorecte a mijloacelor financiare, sau nerambursarea în termenele stabilite a unei plăți a porțiunii de credit (60 %) și neachitarea dobânzilor aferente cu mai mult de 5 zile întârziere, porțiunea de grant devine credit pentru utilizarea căruia se calculează dobânzi din ziua pierderii dreptului la grant.

Termeni de creditare

Proiectul PNAET posedă 2 surse de finanțare - RISP I refinanțare și FIDA 1 refinanțare. În acest sens, termenul de creditare este de până la 5 ani.

Perioada de grație Până la 8 luni.

Rata dobânzii: 8.0% anual din resursele FIDA și din resursele RISP

Tabelul 7. Credite pentru întreprinderi mici și micro oferite de BC „Moldova-Agroindbank” SA

<i>Tipul creditului</i>	<i>Suma creditului</i>	<i>Perioada</i>	<i>Rata dobânzii</i>
1. Credite pentru întreprinderi nou create	1.000 USD - 30.000 USD	18-36 luni	18-20,75%
2. Credite pentru capital circulant	70% din volumul anual de vânzări a debitorului	24-36 luni	-
3. Credite pentru scopuri investiționale	80% din valoarea proiectului	24 luni	-

Sursa: Adaptat de autor în baza <http://maib.md/ro/credite-pentru-intreprinderi-mici-si-micro/>

Ținem să menționăm că creditele emise de către banca BC „Moldova-Agroindbank” SA reprezintă credite în care fondurile sunt acordate direct debitorului, aceste credite sunt recunoscute inițial la cost, reprezentate de valoarea justă a fondurilor acordate la inițierea creditului și sunt ulterior evaluate la costul mai puțin provizionul pentru pierderi la credite.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea RM “Instituțiilor financiare”, nr. 550 din 21.07.1995. În: Monitorul Oficial, 1996, nr. 1(cu modificările ulterioare);
2. Regulamentul BNM „cu privire la transferul de credit”, nr.373 din 15.12.2005. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.176-181/643 din 30.12.2005 (cu modificările ulterioare);

**Комратский Государственный университет
Научно-исследовательский центр «Прогресс»
Международный конкурс студенческих научно-исследовательских работ
по экономике
март - июнь 2018**

3. Instrucțiunea BNM din 08.08.1997 "Cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare". Monitorul Oficial al RM. nr. 64-65/103 din 02.10.1997.
4. TOMA, M., ALEXANDRU, F. Finanțe și Gestiunea financiară de întreprindere. București: Editura Economică, 2003. 415 p. ISBN: 973-590-771-2
5. GRIGORIȚA, C. Activitateabancară. Edițiaa III-a. Chișinău: Cartier, 2005. 418 p. ISBN: 9975-79-256-1
6. LUCA, N. Relansarea economiei naționale prin promovarea ÎIM. În: Tehnologii moderne, Calitate, Restructurare. Chișinău: UTM, 2001, p. 196-199;
7. ROTARU, C. Managementulperformanțeibancare. București. Editura: Expert, 2001, 612 p. ISBN 973-8177-02-X
8. MIHAI, I. Tehnicașimanagementuloperațiunilorbancare. București, Editura: Expert, 2003, 627 p. ISBN: 973817791X
9. <https://www.maib.md>
10. www.bnm.org
11. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=316995>
12. http://www.creditbureau.md/organul_reglementare (accesat 04.03.2018)